

ชื่อหนังสือพิมพ์ เชียงใหม่นิวส์	วันที่ ๕ ๗ ค.ย. 2555	ปีที่ 21	ฉบับที่ 7732	หน้า 5
------------------------------------	-------------------------	-------------	-----------------	-----------

รอยเรื่อง
เมืองลำพูน
ปีที่ ๑๔

หนึ่งเดียวในประเทศไทยกับคุณค่า ทางใจของชาวลำพูน “บิมน้ำมันสามทหาร”

หาก

จะกล่าวถึงความสำคัญของบิมน้ำมันสามทหารลำพูน คงต้องกล่าวถึงความสำคัญของอุตสาหกรรมน้ำมันในประเทศไทยก่อน

ประเทศไทย เริ่มนำเข้าน้ำมันปิโตรเลียมตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 ประมาณปี พ.ศ.2431 หรือ 10 ปีหลังจากมีการพัฒนาอุตสาหกรรมน้ำมันในอเมริกา และก่อนมีการใช้ปิโตรเลียมเป็นเชื้อเพลิงอย่างแพร่หลายทั่วโลก โดยเริ่มจากการใช้น้ำมันก๊าดสำหรับตะเกียง และน้ำมันหล่อลื่นสำหรับเครื่องจักรไอน้ำในโรงสีข้าว และโรงเลื่อย ในระยะแรกคนไม่ค่อยกล้าใช้น้ำมันก๊าด เพราะกลัวไฟไหม้เนื่องจากติดไฟง่าย แต่เมื่อพบว่าน้ำมันก๊าดใช้สะดวก มีควันและเขม่า น้อยกว่าน้ำมันมะพร้าว ความนิยมก็เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ

ต่อมาความนิยมน้ำมันก๊าดเริ่มลดลง

ชื่อหนังสือพิมพ์	- วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่นิวส์	๒7 ต.ย. 2555	21	7732	5

พร้อมกับการเข้ามาแทนที่ของไฟฟ้า รถยนต์เครื่องยนต์เบนซินคันแรก ถูกนำเข้ามาในปี พ.ศ.2439 โดยพระยาสุรศักดิ์มนตรี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตร อีก 2 - 3 ปีต่อมา รถสองแถวคันแรกถูกดัดแปลงขึ้นมาจากรถม้าใส่เครื่องยนต์ฟอร์ดตัวถังรถทำมาจากไม้สัก มีที่นั่งยาวทั้ง 2 ข้าง เมื่อมีถนน และผู้คนนิยมใช้รถยนต์มากขึ้น ปริมาณการบริโภคน้ำมันนำเข้ามาจากต่างประเทศก็เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว จึงมีการก่อตั้งบริษัทน้ำมันขึ้นเป็นครั้งแรกในกรุงเทพฯ คือ บริษัท รอยัล - ดัทช์ ปิโตรเลียม ในปี พ.ศ.2435 และบริษัท สแตนดาร์ดออยล์ ในปี 2437 นับเป็นผู้ค้าน้ำมันรายแรกในประเทศไทย

เมื่อน้ำมันปิโตรเลียมกลายเป็นสิ่งสำคัญต่อเศรษฐกิจ และความมั่นคงของชาติ รัฐบาลไทยก็ตระหนักถึงผลกระทบจากการที่ประเทศไทยไม่สามารถจัดหา ผลิต หรือกลั่นน้ำมันเองได้ ดังนั้นในปี พ.ศ.2476 กระทรวงกลาโหมจึงได้จัดตั้งแผนกเชื้อเพลิง เพื่อจัดหา น้ำมันเบนซิน น้ำมันก๊าด และน้ำมันหล่อลื่น สร้างคลังน้ำมันที่ช่อง

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่นิวส์	๕7 ต.ย. 2555	21	7732	5

นนทรี สร้างโรงงานทำปืบเพื่อบรรจุน้ำมัน
ก๊าด และจัดซื้อเรือบรรทุกน้ำมันจาก
ประเทศญี่ปุ่นชื่อ “สมุย” ต่อมาปี พ.ศ.2483
ก็สร้างโรงงานกลั่นน้ำมันที่ช่องนนทรี
ระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 บริษัท
น้ำมันข้ามชาติในประเทศไทยต้องปิดตัวลง
ทำให้เกิดการขาดแคลนน้ำมัน โรงกลั่น
น้ำมันที่สามารถกลั่นได้ 1,000 บาเรลต่อ

วันถูกระเบิดเสียหายเรือบรรทุกน้ำมัน “สมุย” ถูกตอร์ปิโดจมลง เมื่อ
สงครามสงบธุรกิจปิโตรเลียมของไทยก็ถูกปิดลงเช่นกัน ทหารญี่ปุ่น
ทั้งหมดรวมทั้งคลัง และโรงกลั่นถูกขายให้กับบริษัทน้ำมันข้ามชาติ
ซึ่งไม่นานก็ย้ายกลับไปยังประเทศของตน การขาดแคลนน้ำมัน
ปิโตรเลียมเริ่มทวีความรุนแรงขึ้น รัฐบาลต้องขอร้องให้บริษัท
น้ำมันข้ามชาติเข้ามาจำหน่ายน้ำมันเหมือนเดิม โดยสัญญาว่า รัฐบาล
จะไม่ค้าน้ำมันอีก ยกเว้นการใช้ในกิจการทหารเท่านั้น

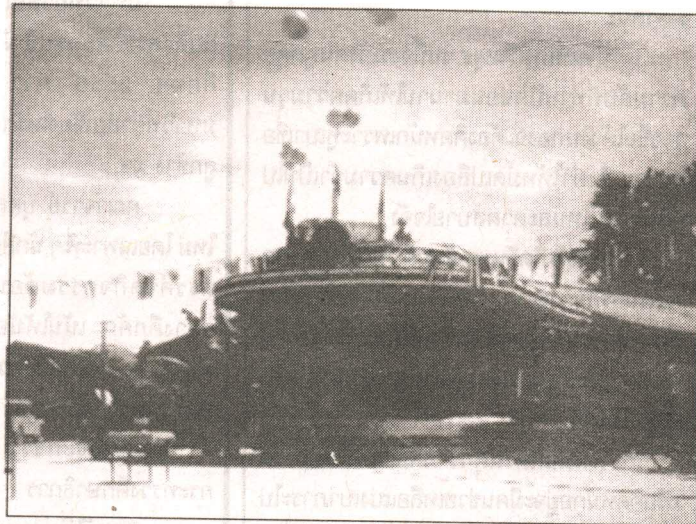
ในปี พ.ศ.2500 รัฐบาลไทยได้ยกเลิกสัญญาหลังสงครามที่
ทำกับบริษัทน้ำมัน และเริ่มดำเนินการเกี่ยวกับอุตสาหกรรม

ปิโตรเลียมอีกครั้ง มีการจัดตั้งองค์การเชื้อเพลิง ในสังกัดกระทรวง
กลาโหม ซึ่งเป็นที่รู้จักในชื่อตรา “สามทหาร” อย่างไรก็ตามใน
ระยะเวลาเพียง 3 ปีเท่านั้น ปริมาณความต้องการน้ำมันได้เพิ่มขึ้น
อย่างรวดเร็วในปี พ.ศ.2503 รัฐบาลได้เชิญภาคเอกชนมาทำการ
สำรวจหาแหล่งปิโตรเลียม และกลั่นน้ำมันอย่างกว้างขวาง นับ
เป็นการเริ่มต้นของอุตสาหกรรมปิโตรเลียมสมัยใหม่ในประเทศไทย

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่นิวส์	๗ ต.ย. 2555	21	7732	5

ส่วนปั๊มน้ำมันสามทหารในจังหวัดลำพูนนั้น เปิดให้บริการในปีพุทธศักราช 2503 โดยตั้งอยู่เลขที่ 499 ถนนอินทยงยศ ก่อนจะถึงสี่แยกประตูสี่ ใช้ชื่อว่า บริษัทลำพูนจังหวัดพาณิชย์ จำกัด และต่อมาได้เปลี่ยนชื่อเป็นสถานบริการ “ประสิทธิ์บริการ” ซึ่งเป็นตัวแทนจำหน่ายน้ำมันองค์การเชื้อเพลิง กระทรวงกลาโหม

ปั๊มน้ำมันสามทหารนั้น บริหารโดยนายสาย ชูสกุล ในตำแหน่งผู้จัดการปั๊มน้ำมัน ซึ่งก่อนนั้น นายสาย ชูสกุลเป็นผู้จัดการบริษัทลำพูนจังหวัดพาณิชย์ จำกัด ซึ่งเป็นของรัฐบาล เช่นเดียวกับปั๊มน้ำมันสามทหาร ในวันเปิดทำการปั๊มน้ำมันสามทหารนั้น มีบุคคลสำคัญมาร่วมเปิดทำการมากมาย เช่น พลโทอัมพร มีสุข นายมานิต บุรณะพรรค ผู้ว่าราชการจังหวัดลำพูน เจ้าหนานบุญมี ดุงคณาคร สมาชิกสภาผู้แทนคนแรกของลำพูน เจ้าพงษ์ธาดา ณ ลำพูน ทายาทเจ้าครองนครลำพูนองค์สุดท้าย และนางสาวสุชีรา ศรีสมบุรณ์ นางสาวไทย ปีพุทธศักราช 2498 ได้มาร่วมงานนี้

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่นิวส์	7 ต.ธ. 2555	21	7732	5

การให้บริการเติมน้ำมันจากปั้มสามทหารในจังหวัดลำพูนนั้น
รถที่มาใช้บริการยังมีไม่มากนัก โดยส่วนใหญ่จะเป็นรถยนต์ของ
หน่วยงานราชการต่าง ๆ ในจังหวัดลำพูน และมีรถยนต์มาใช้
บริการเพิ่มขึ้นในเวลาต่อมา โดยเฉพาะรถโดยสารที่ให้บริการจาก
ตัวเมืองไปยังอำเภอลี่ บ้านโฮ้ง ป่าซาง บ้านทา รวมไปถึงรถที่จะ
ไปเชียงใหม่ ปั้มน้ำมันสามทหารจังหวัดลำพูนให้บริการจนถึงปี
พุทธศักราช 2420 ได้เลิกกิจการลง และในปัจจุบันสถานี่บริการ
ปั้มน้ำมันสามทหาร ยังคงสภาพอาคารที่โดดเด่นเหมือนในอดีตไว้
ได้อย่างสมบูรณ์ ปั้มน้ำมันสามทหารในจังหวัดลำพูนนั้น เป็นปั้ม
น้ำมันที่ยังคงเหลืออยู่ทีเดียวในประเทศไทย เพียงแต่ไม่ได้ให้
บริการเติมน้ำมันเท่านั้น และจะเป็นสิ่งที่น่าเสียดายเป็นอย่างมาก
หากคนลำพูนไม่อนุรักษ์ปั้มน้ำมันแห่งนี้ไว้ให้ลูกหลานของเราได้
ทราบประวัติศาสตร์ความเป็นมาของเมืองลำพูน

จักรพงษ์ คำบุญเรือง

jakpong@chiangmainews.co.th